

Gemeente Amsterdam
Dienst Onderzoek en Statistiek

De staat van de aandachtswijken

De Baarsjes

Project 7181

In opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienst Wonen

Lieselotte Bicknese

Jeroen Slot

Weesperstraat 79
1018 VN Amsterdam
Telefoon 020 527 9424
l.bicknese@os.amsterdam.nl

Postbus 658
1000 AR Amsterdam
Fax 020 527 9595
www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, augustus 2007

Inhoud

Inleiding	5
1 Aandachtswijken	7
2 De Staat van de Buurt	9
2.1 Leefsituatie: toegenomen algemeen welzijnsniveau	9
2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: weinig probleemconcentratiegebieden	9
2.3 Gezondheid inwoners De Baarsjes gemiddeld	11
2.4 Onderwijs: veel achterstandsleerlingen in stadsdeel	12
2.5 Economie: De Krommert het meest ondernemend	14
2.6 Werkloosheid hoog in Wester Quartier en rond Balboaplein	14
2.7 Welvaart: drie buurten met hoog aandeel minima	15
2.8 Maatschappelijke participatie: burenccontacten en sociale cohesie ondergemiddeld	16
2.9 Participatie in cultuur en sport: veel cultuurbezoek	16
2.10 Participatie in politiek: opkomst laagst in Van Galenbuurt	17
2.11 Veiligheid in aandachtswijken in De Baarsjes gemiddeld	17
3 Stoplichtrapportage	19
3.1 Kerncijfers	19
3.2 Dynamiek in stadsdeel	20

Inleiding

Minister Vogelaar heeft vijf wijken in Amsterdam geselecteerd, waarin zij de komende 8-10 jaar extra wil investeren om de transformatie van aandachtswijk naar krachtwijk te ondersteunen: Amsterdam Noord; Amsterdam Oost, Bijlmer, Nieuw West en Bos en Lommer. Amsterdam heeft in het rapport *Krachtige mensen, Krachtige buurten, fundament voor de Amsterdamse wijkaanpak* gekozen om de focus van de wijkaanpak te richten op 17 buurten.

De stadsdelen hebben voor de 17 buurten een eerste analyse van de opgave voor de wijkaanpak op buurtniveau gemaakt. Op verzoek van de stadsdelen is de Dienst Onderzoek en Statistiek, O+S, gevraagd een verdieping van de huidige analyses te maken. Deze rapportage beschrijft aan de hand van statistieken en enquêteresultaten de stand van de aandachtswijken in stadsdeel De Baarsjes.

In De Baarsjes is één buurt aangewezen als aandachtswijk:

- De Baarsjes (buurtcombinaties de Krommert J40; Van Galenbuurt J41 en Hoofdweg e.o. J42).

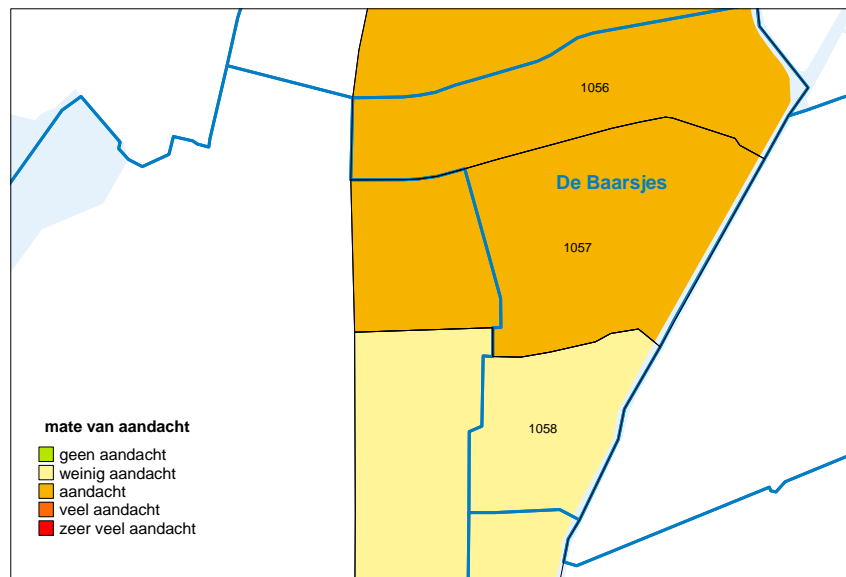
De analyse wordt in principe op buurtcombinatieniveau uitgevoerd. Waar mogelijk wordt gekeken naar een kleiner schaalniveau.

1 Aandachtswijken

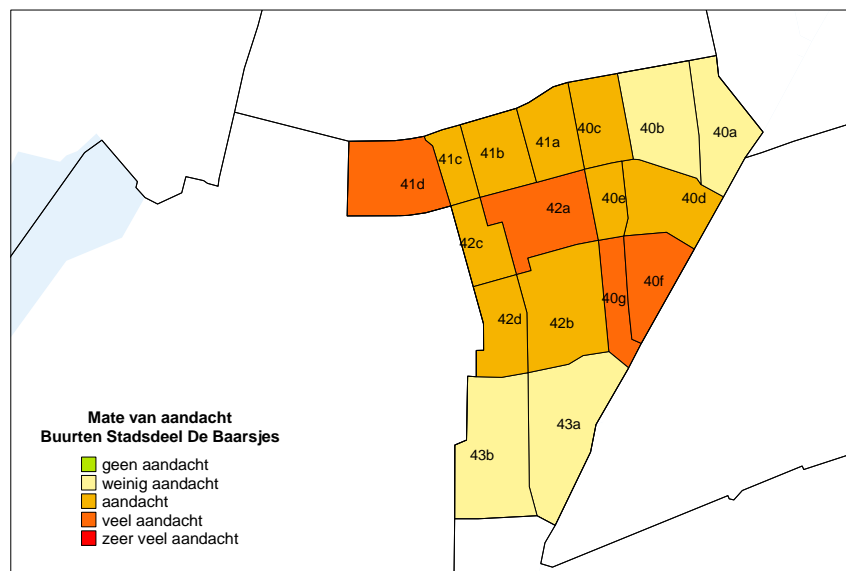
Wanneer de indicatoren van VROMⁱ benaderd worden met behulp van Amsterdamse informatiebronnen komen in De Baarsjes de postcodegebieden 1056 en 1057 als mogelijke aandachtsgebieden naar voren, oftewel de buurtcombinaties De Krommert (J40), de Van Galenbuurt (J41) en de Hoofdweg e.o. (J42).

Aandachtswijken De Baarsjes op basis benadering VROM-indicatoren, postcodegebieden, 2007

De onderstaande kaart geeft aan welke buurten op grond van een aantal statistische indicatoren voor sociale problematiekⁱⁱ extra aandacht verdienen bij de wijkaanpak. Het hoogst scoren Wester Quartier (J40f), Balboaplein e.o. (J42a) en het Van Brakelkwartier (J40g). Vanwege het lage aantal inwoners wordt het Mercatorpark (J41d) buiten beschouwing gelaten.

Aandachtswijken De Baarsjes op basis van sociale problematiek, naar buurt, 2007

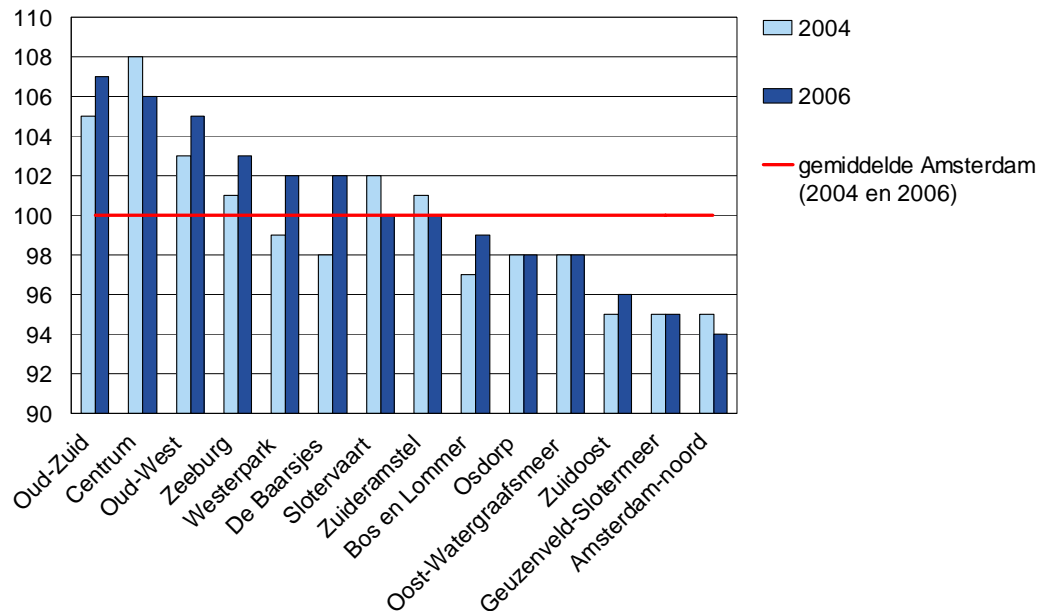

2 De Staat van de Buurt

2.1 Leefsituatie: toegenomen algemeen welzijnsniveau

De Leefsituatie-index (SLI) geeft het algemene welzijnsniveau van de Amsterdammers weer. De index is opgebouwd uit gegevens over wonen, gezondheid, bezit van consumptiegoederen, vrijetijdsactiviteiten, mobiliteit, sociale participatie, sportactiviteit en vakantie. De SLI is in De Baarsjes van 2004 op 2006 verbeterd en ligt nu met 102 punten iets boven het stedelijk gemiddelde van 100.

Leefsituatie-index naar stadsdeel, 2004 en 2006

Bron: Staat van de Stad Amsterdam, O+S

2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieu: weinig probleemconcentratiegebieden

In 2003 zijn alle buurten in Amsterdam onderverdeeld naar woonmilieu.¹ De aandachtsgebieden in De Baarsjes behoren tot de volgende woonmilieus:

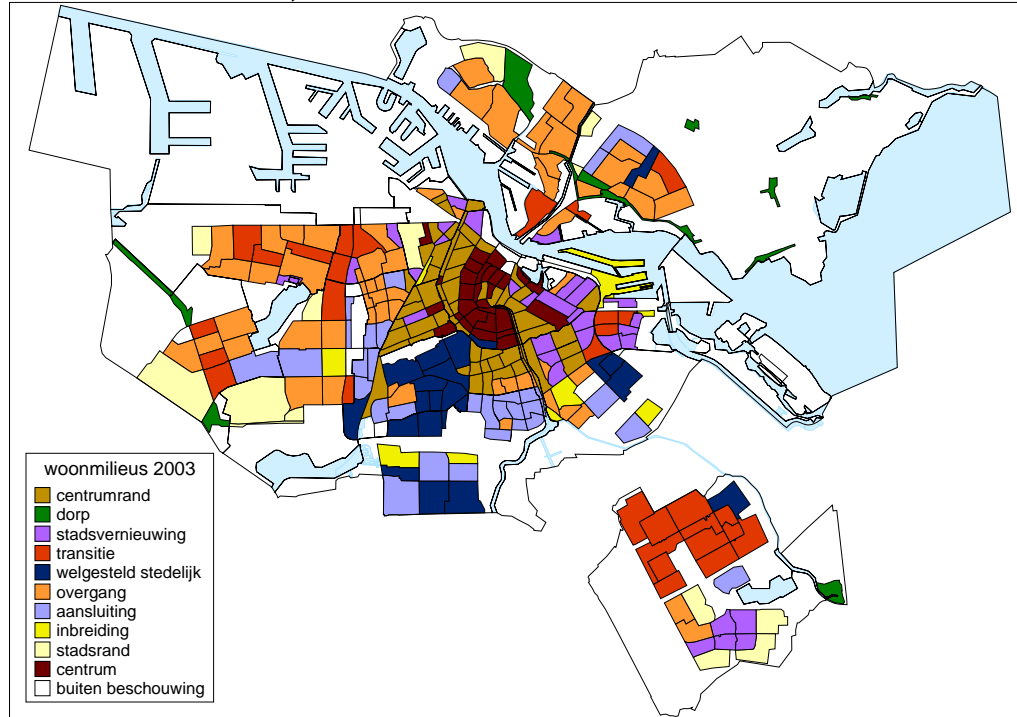
- De meeste buurten in De Baarsjes (Van Galenbuurt (J41), Hoofdweg e.o. (J42) en het merendeel van De Krommert (J40c t/m g)) hebben een overgangsmilieu. Het typerende kenmerk voor dit milieu is een duale bevolkingsstructuur van autochtone ouderen en gezinnen van etnische minderheden. In een vrij gematigd tempo maakt de ene groep plaats voor de andere in de vaak kleine sociale huurwoningen.

¹ Dienst Wonen: Stedelijke dynamiek bij stagnerende woningmarkt, 2004.

De staat van de aandachtswijken: De Baarsjes

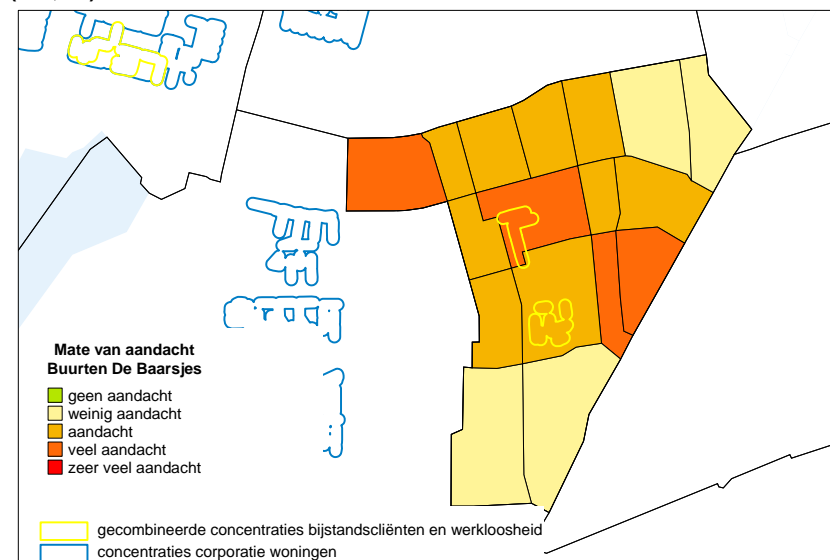
- De Trompbuurt (J40b) valt onder het milieu aansluiting. Buurten die tot het milieu aansluiting worden gerekend kenmerken zich door de goede sociaal economische positie van de bewoners, een gemiddeld lange woonduur en relatief veel ouderen.
- De Geuzenhofbuurt (J40a) behoort tot de centrumrand. In dit milieu staan vooral kleine woningen die vaak bewoond worden door één persoon.

Woonmilieus in Amsterdam, 2003

De Baarsjes kent geen probleemcumulatiegebieden waar concentraties van sociale woningbouw onder andere samenvallen met concentraties van werkloosheid en bijstandsgerechtigdheid. Deze laatste problematiek komt wel relatief vaak voor in de omgeving van het Balboaplein en Columbusplein.

Concentratiegebieden van sociale woningbouw (>98%), bijstandsccliënten (>16,5%) en werklozen (>18,6%)

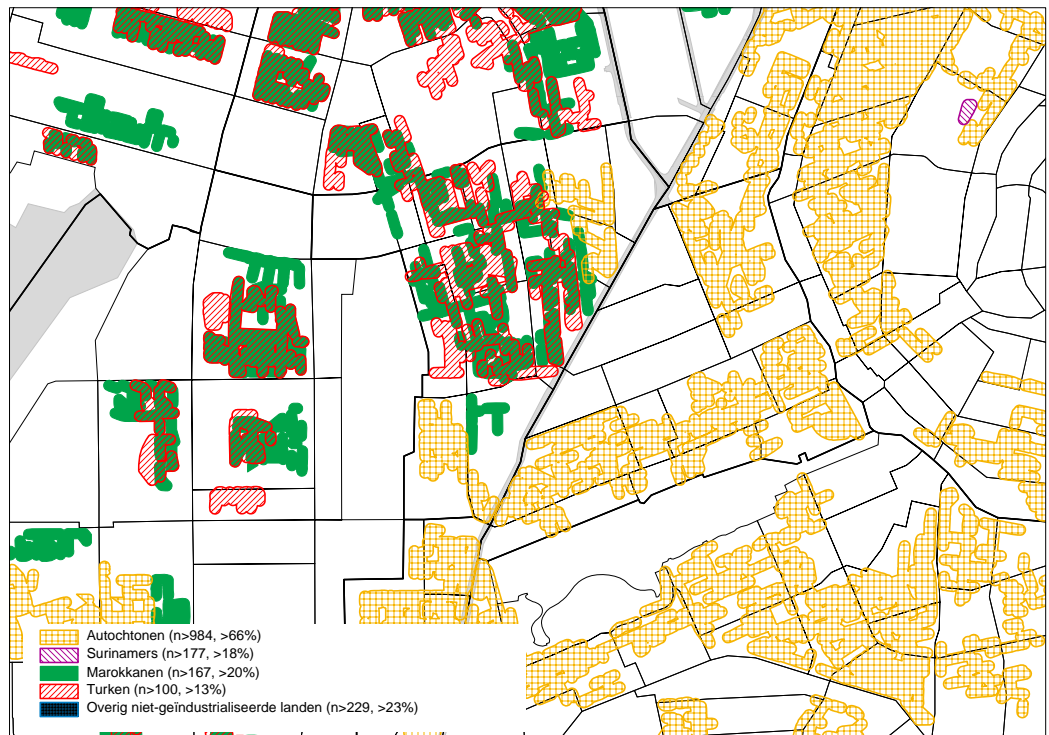
De staat van de aandachtswijken: De Baarsjes

In De Baarsjes komen geen concentratiegebieden met krapwonenden voor, waar minimaal 46% van de woningen hetzelfde of een kleiner aantal kamers heeft dan het aantal bewoners. Wel hebben de woningen in het stadsdeel vaak weinig kamers. Dit geldt met name voor de Van Galenbuurt en de Hoofdweg e.o. waar negen van de tien woningen maximaal drie kamers hebben.

In De Baarsjes bevinden zich geen concentratiegebieden met minimaal 24% 0 tot 11-jarigen, 13% 12 tot 17-jarigen of 38% 55-plussers.

In de West-Indische Buurt, Trompbuurt en Pieter van der Doesbuurt wonen relatief veel autochtonen. In de overige buurten van De Baarsjes komen concentraties van Turken en Marokkanen gemengd voor.

Concentratiegebieden van herkomstgroepen in De Baarsjes, 2006

2.3 Gezondheid inwoners De Baarsjes gemiddeld

De gemiddelde levensverwachting voor mannen ligt in De Baarsjes onder het stedelijk gemiddelde. Voor vrouwen is deze juist wat hoger.

Levensverwachting bij geboorte in jaren, 2000-2004

	mannen	vrouwen
De Baarsjes	74,0	81,7
Amsterdam	75,1	79,7
Nederland	76,4	81,3

De staat van de aandachtswijken: De Baarsjes

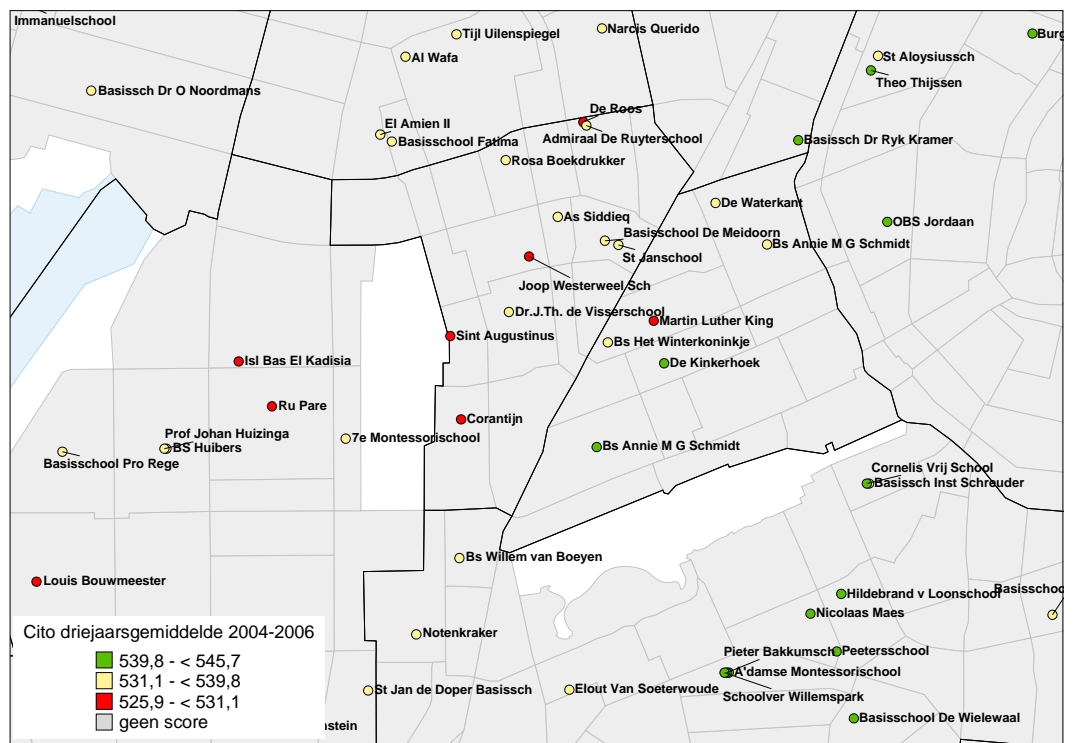
Het aantal inwoners van De Baarsjes dat een (zeer) goede gezondheid zegt te hebben is gelijk aan het stedelijk gemiddelde (82%). Op basis van de verschillen tussen de heersende woonmilieus kan er van worden uitgegaan dat inwoners van de aansluitingsgebieden (West-Indische Buurt en de Trompbeurt) hoger is dan in de overgangsgebieden (de rest van De Baarsjes met uitzondering van de Geuzenhofbuurt).

Landelijke cijfers van TNO laten zien dat 14% van de jongens en 17% van de meisjes in de leeftijdsgroep 4 tot 15 jaar te dik is. Uit de evaluatie van de pilot van het project JUMPin blijkt dat het aandeel basisschoolleerlingen met overgewicht in een aantal Amsterdamse achterstandswijken fors hoger ligt (2002: 36%). In 2006/2007 heeft 29% van de 1.083 basisschoolleerlingen die in De Baarsjes meedoen aan JUMPin overgewicht (voorlopige cijfers uit het JUMPin Leerlingvolgsysteem).

2.4 Onderwijs: veel achterstandsl leerlingen in stadsdeel

De gemiddelde Cito score in De Baarsjes is 532 en ligt hiermee ruim onder het stedelijk gemiddelde van 536,8. Vier basisscholen in De Baarsjes hebben een Cito score onder 531,1. Hiervan liggen er drie in de aandachtsgebieden. In het stadsdeel deed 24% van de leerlingen in groep 8 niet mee aan de Cito toets (Amsterdam: 21%).

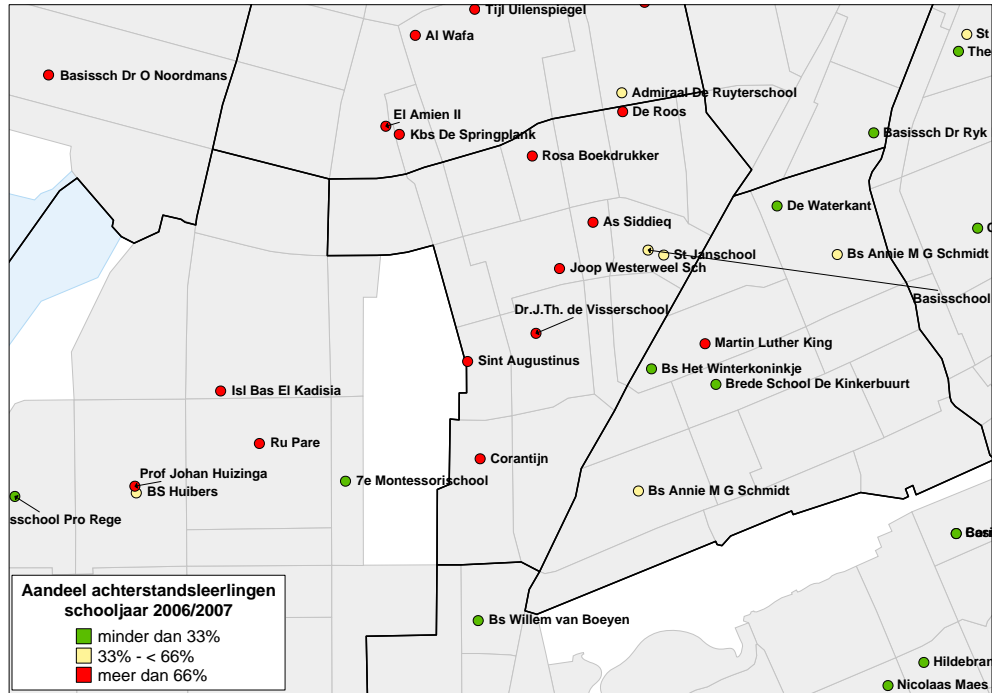
Cito scores per school in De Baarsjes, driejaarsgemiddelde 2004-2006

De staat van de aandachtswijken: De Baarsjes

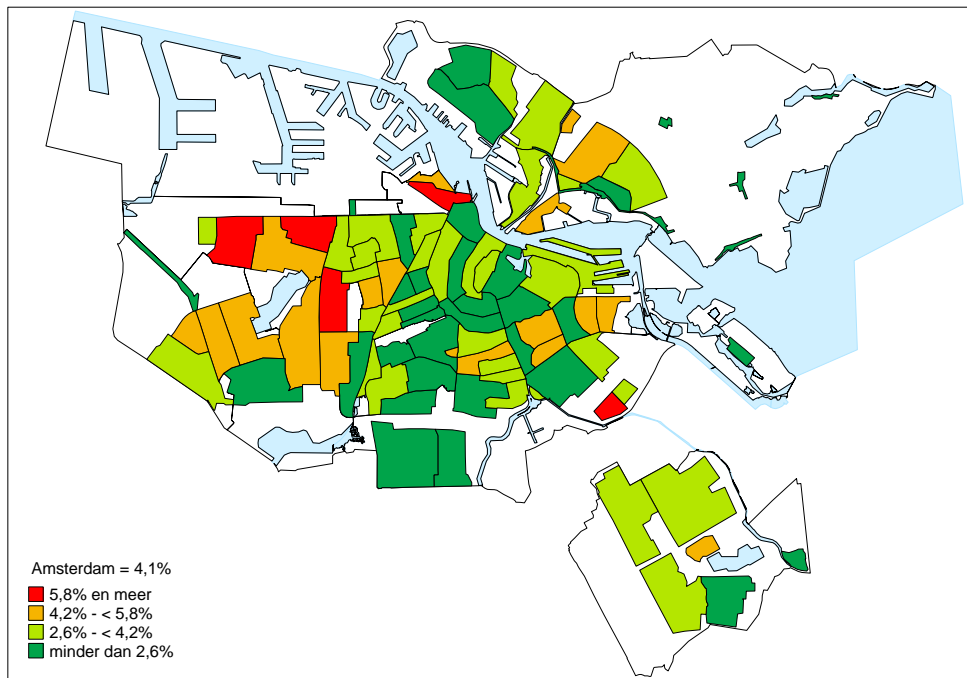
Bijna alle basisscholen in het stadsdeel hebben een leerlingenbestand met meer dan tweederde gewichtleerlingen.

Aandeel leerlingen met leerlinggewicht per school, schooljaar 2006/2007

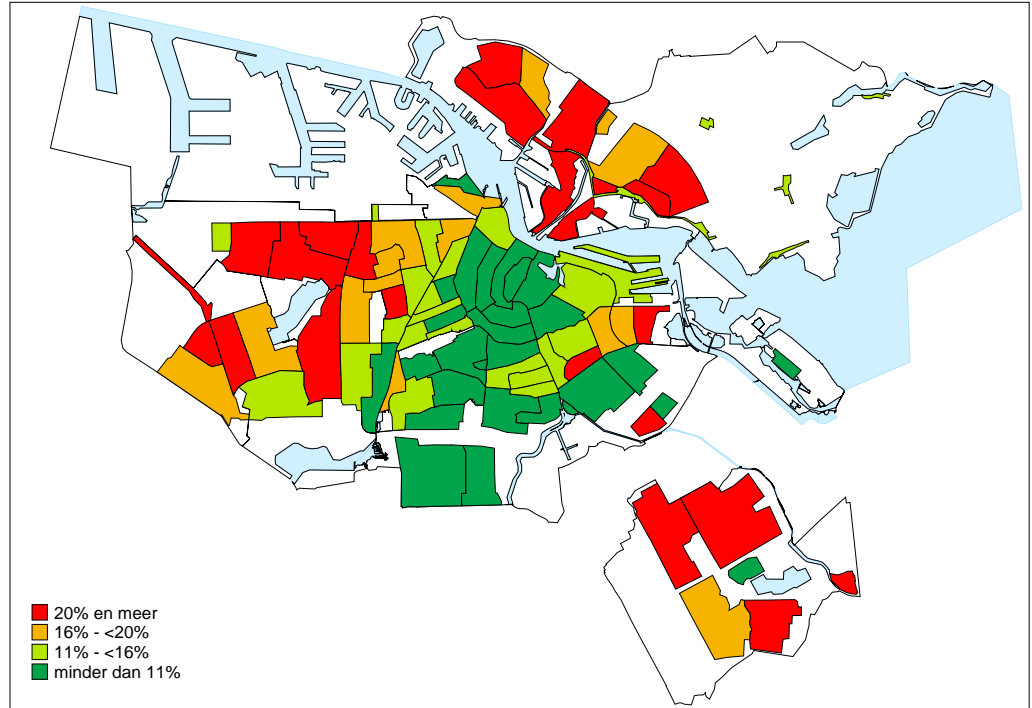
Het relatief verzuim onder leerplichtige leerlingen ligt in de aandachtswijken De Krommert en Hoofdweg e.o. iets boven het stedelijk gemiddelde van 4,2%.

Aandeel relatief verzuim in leerplichtpopulatie van stadsdeel waar de leerling woont, 2005/2006

In de omgeving van de Hoofdweg ligt het aandeel voortijdig schoolverlaters ver boven het stedelijk gemiddelde van 16% van de jongeren tussen 17 en 22 jaar.

Aandeel VSV'ers op de totale populatie bovenleerplichtigen in stadsdeel waar leerling woont, 31 juli 2006

bron: DMO/O+S

2.5 Economie: De Krommert het meest ondernemend

Gemiddeld zijn er in Amsterdam op elke 1.000 inwoners 570 banen. In de aandachtsbuurten in De Baarsjes zijn dat er minder en varieert het aantal van 119 De Krommert tot 215 in de Van Galenbuurt, waar zich de werkgelegenheid vooral bevindt in de dunbevolkte buurt Mercatorpark (zie stoplichtrapportage).

In De Krommert zijn de meeste banen in onroerend goed en zakelijke dienstverlening te vinden, terwijl in Hoofdweg e.o. de gezondheids- en welzijnszorg de grootste sector is.

Gemiddeld bevinden zich in Amsterdam per 1.000 inwoners 69 ondernemingen waarin 5 of minder personen werkzaam zijn. In de aandachtsbuurten in De Baarsjes varieert dit van 43 in de Van Galenbuurt tot 58 in De Krommert.

2.6 Werkloosheid hoog in Wester Quartier en rond Balboaplein

Begin 2007 ligt de werkloosheid in De Baarsjes met 7,8% een half procent boven het stedelijk gemiddelde (7,3%). In twee buurten in De Baarsjes ligt de werkloosheid ver boven het gemiddelde. Zowel in het Wester Quartier als in de omgeving van het

De staat van de aandachtswijken: De Baarsjes

Balboaplein is de werkloosheid 10,3%. In de Geuzenhofbuurt is de werkloosheid met 4% het laagst (zie hoofdstuk 3).

Werkloosheid per buurtcombinatie, 1 januari 2007

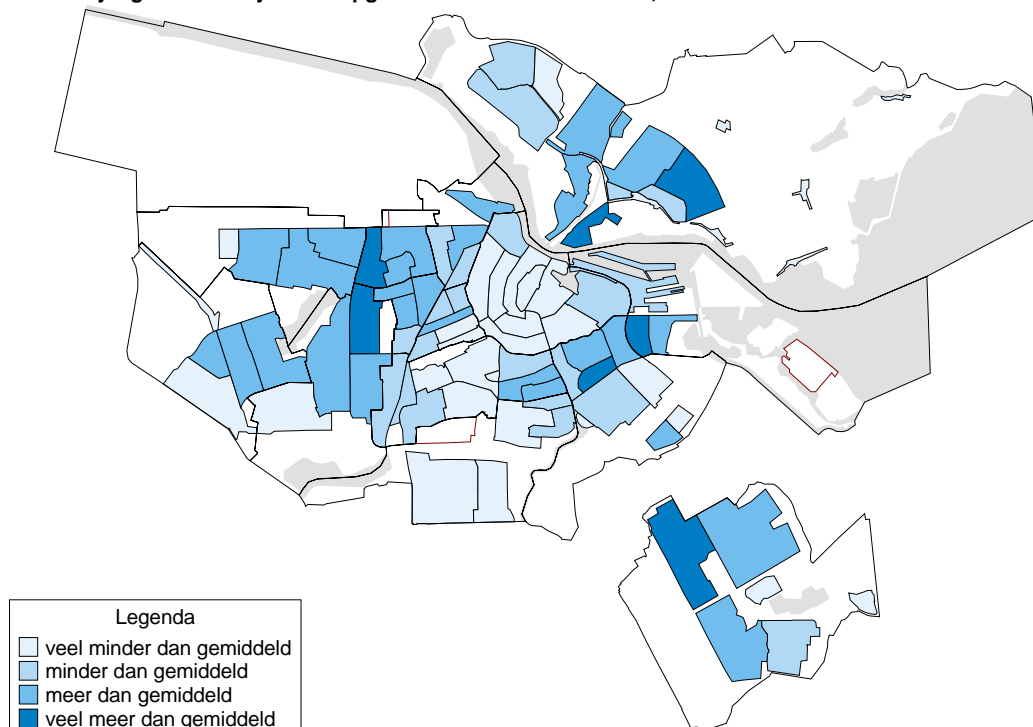
	%
De Krommert	7,3
Van Galenbuurt	9,3
Hoofdweg e.o.	9,0
De Baarsjes	7,8
Amsterdam	7,3

2.7 Welvaart: drie buurten met hoog aandeel minima

Het aantal minima per buurt is alleen over 2004 bekend. In drie buurten in De Baarsjes ligt het aandeel minima tot 65 jaar ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%. Het gaat om de Wester Quartier (29%), de Jan Maijenbuurt (25%) en het Van Brakelkwartier (25%, hoofdstuk 3). In de Geuzenhofbuurt is het aandeel minima met 9% laag.

Over 2005 is het aandeel minimajongeren bekend per buurtcombinatie. Voor alle aandachtsgebieden in De Baarsjes geldt dat het aandeel jongeren dat in een minimahuishouden opgroeit boven het stedelijk gemiddelde van 28% ligt (Van Galenbuurt 40%, Hoofdweg e.o. 39%, De Krommert 32%).

Aandeel jongeren tot 18 jaar dat opgroeit in minimahuishouden, 2005

Bron: Armoedemonitor

2.8 Maatschappelijke participatie: burenccontacten en sociale cohesie ondergemiddeld

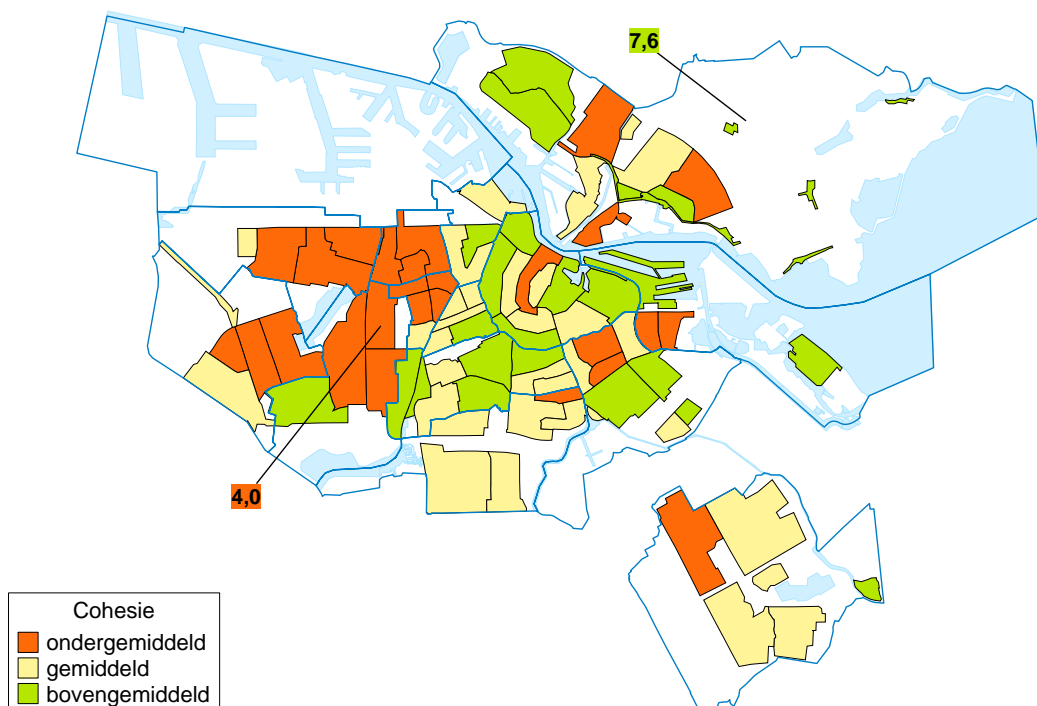
Gemiddeld voelt 14% van de Amsterdammers zich sterk sociaal geïsoleerd. In De Baarsjes komt dit minder voor (8%).

Het percentage inwoners dat minstens één keer per maand actief is in een vereniging of organisatie is in De Baarsjes met 32% gelijk aan het stadsgemiddelde.

In stadsdeel De Baarsjes heeft men het minst vaak contact met burens van alle stadsdelen: 44% van de bewoners heeft minimaal één keer per week contact met de burens, in heel Amsterdam is dat 55%.

De sociale cohesie ligt in alle drie de aandachtswijken in De Baarsjes lager dan gemiddeld in de stad.

Sociale cohesie

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, O+S

2.9 Participatie in cultuur en sport: veel cultuurbezoek

Inwoners van stadsdeel De Baarsjes gaan vaker naar culturele uitgaansgelegenheden dan gemiddeld. De helft van de bewoners (50%) ondernam de afgelopen 12 maanden tenminste vier verschillende culturele uitgaansactiviteiten tegenover 41% in de gehele stad.

De staat van de aandachtswijken: De Baarsjes

In De Baarsjes wordt evenveel gesport als gemiddeld in de stad: 51% doet aan sport. In het stadsdeel wordt relatief vaak voldaan aan de norm voor gezond bewegen (minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen; 58%, gemiddeld 50%).

In De Baarsjes doet 69% van de basisschoolleerlingen die meedoen aan JUMP in niet aan sport.

2.10 Participatie in politiek: opkomst laagst in Van Galenbuurt

Wanneer naar de verkiezingsopkomst per buurtcombinatie wordt gekeken, is deze voor wat betreft de tweede kamer laag in de Van Galenbuurt. In de andere aandachtswijken in het stadsdeel ligt de opkomst op een gemiddeld niveau voor het stadsdeel. Ook voor de stadsdeelraadverkiezingen is de opkomst in de Van Galenbuurt het laagst.

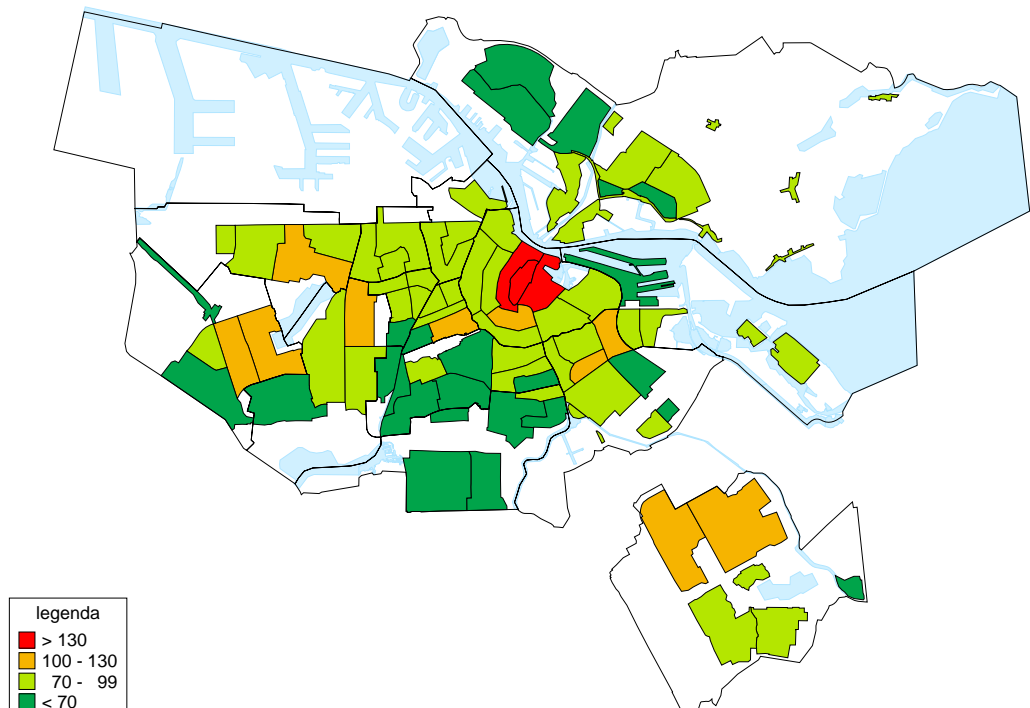
Opkomstpercentage verkiezingen 2006 naar buurtcombinatie

		stadsdeelraad	Tweede Kamer
De Krommert	J40	54	71
Van Galenbuurt	J41	47	61
Hoofdweg e.o.	J42	49	70
De Baarsjes	J	51	71
Amsterdam		53	74

2.11 Veiligheid in aandachtswijken in De Baarsjes gemiddeld

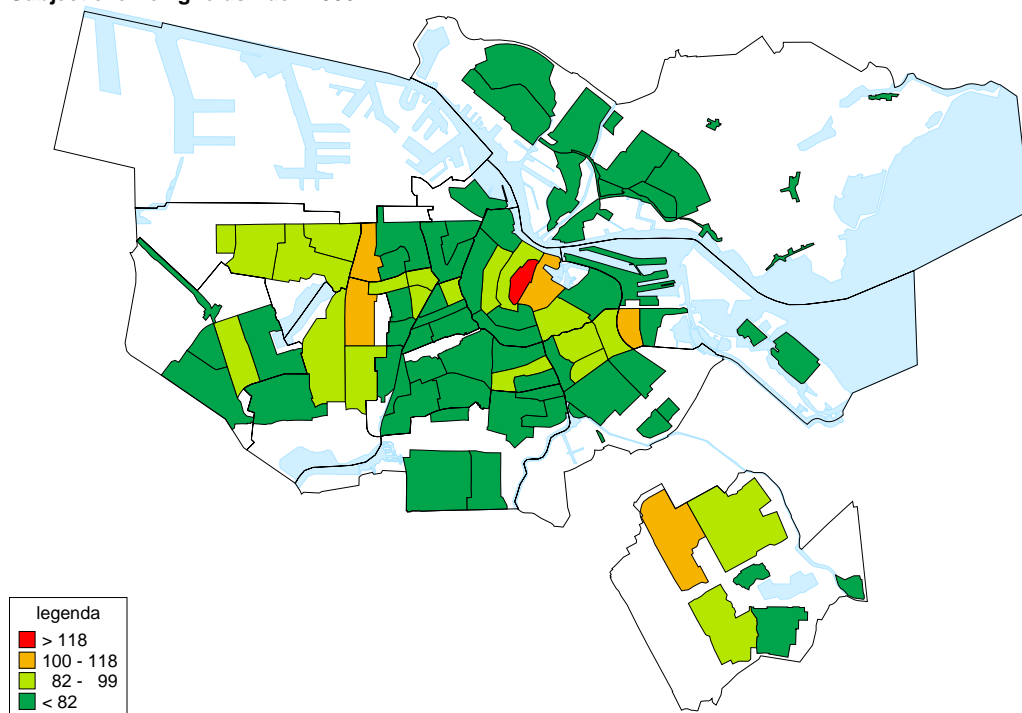
In de aandachtswijken in De Baarsjes ligt de veiligheid rond het stedelijk gemiddelde.

Objectieve Veiligheidsindex 2006

Het veiligheidsgevoel ligt in Hoofdweg e.o. rond het stedelijk gemiddelde. In de overige aandachtswijken in het stadsdeel ligt het veiligheidsgevoel hier iets onder.

Subjectieve Veiligheidsindex 2006

In de Chassébuurt ligt het aandeel inwoners dat vaak jongerenoverlast ervaart (30%) in 2006 ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%. In de Geuzenbuurt gaat het om 21% van de inwoners (zie hoofdstuk 3).

3 Stoplichtrapportage

3.1 Kerncijfers

In onderstaande tabel worden de aandachtswijken in De Baarsjes op een aantal kernindicatoren afgezet tegen het stedelijk gemiddelde. De gebruikte indicatoren staan beschreven in de eindnoten. ⁱⁱⁱ Een deel van de cijfers is alleen op buurtcombinatieniveau beschikbaar.

Stoplichtoverzicht kenmerken aandachtsgebieden De Baarsjes tov het stedelijk gemiddelde

		Aandeel corporatiewoningen	Economie: werkgelegenheid	Werkloosheid	Welvaart	% niet-westerse allochtonen	Basisonderwijs	Politieke interesse	Objectieve veiligheidsindex	Jeugdoverlast	Sociale cohesie	Verloedering	Kwaliteit woonomgeving
J40a	Geuzenhofbuurt	6	85	4,0	9	16	532,8	77					
J40b	Trompbuurt	19	144	5,5	13	21	532,8	77					
J40c	Van der Doesbuurt	44	129	9,3	19	32	532,8	69					
J40d	Kortenaerkwartier	33	183	8,0	15	34	536,1	78					
J40e	Van Almondekwartier	48	108	8,1	23	43	532,4	78					
J40f	De Wester Quartier	75	65	10,3	29	55	536,1	62					
J40g	Van Brakelkwartier	56	52	8,5	25	52	532,4	62					
J40	De Krommert	35	119	7,3	16	33	533,9	71	82	n.b.	5,5	n.b.	6,4
J41a	John Franklinbuurt	48	94	9,9	21	41	535,5	64					
J41b	Jan Maijenbuurt	60	92	9,3	25	52	535,5	60					
J41c	Orteliusbuurt Noord	58	55	7,3	22	39	535,5	60					
J41	Van Galenbuurt	55	215	9,3	24	45	535,3	61	72	18	5,4	36	6,4
J42a	Balboaplein e.o.	42	176	10,3	25	50	527,2	66					
J42b	Columbusplein e.o.	62	123	9,6	23	46	532,2	62					
J42c	Orteliusbuurt Midden	41	71	8,8	18	34	527,2	66					
J42d	Orteliusbuurt Zuid	22	154	5,8	15	32	525,9	71					
J42	Hoofdweg e.o.	45	135	9,0	22	43	528,4	70	85	20	5,0	34	6,4
J	De Baarsjes	39	162	7,8		36	532,0	71	75	19		35	6,6
	Amsterdam	52	570	7,3	17	34	536,8	74	87	17	6,1	31	7,1

3.2 Dynamiek in stadsdeel

De volgende tabel geeft aan of een buurt zich in positieve of negatieve richting ontwikkelt ten opzichte van het stedelijk gemiddelde. In alle aandachtsgebieden is de laatste vijf jaar in een aantal buurten het aandeel niet-westerse allochtonen sterker afgenomen dan gemiddeld in de stad.

		verhuismobiliteit 2002-2007	mutatie niet- westerse allochtonen 2002-2007 (procentpunten)	groei 12-18 jarigen 2001-2006 (procenten)
J40a	Geuzenhofbuurt	17,0	0,9	-13
J40b	Trompbuurt	16,0	-1,6	-26
J40c	Van der Doesbuurt	14,0	-0,3	16
J40d	Kortenaerkwartier	13,1	-0,2	39
J40e	Van Almondekwartier	17,2	-6,1	-5
J40f	De Wester Quartier	13,1	-2,0	-25
J40g	Van Brakelkwartier	14,1	-1,8	5
J40	De Krommert			
J41a	John Franklinbuurt	14,7	-0,4	16
J41b	Jan Maijenbuurt	14,8	-6,0	-4
J41c	Orteliusbuurt Noord	16,1	-2,9	-20
J41	Van Galenbuurt			
J42a	Balboaplein e.o.	14,9	-3,5	0
J42b	Columbusplein e.o.	13,7	0,1	-7
J42c	Orteliusbuurt Midden	16,3	-2,7	-3
J42d	Orteliusbuurt Zuid	16,6	-3,3	-31
J42	Hoofdweg e.o.			
	Amsterdam	13,5	1,7	5,7

De staat van de aandachtswijken: De Baarsjes

ⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Gemiddeld netto huishoudinkomen, aandeel werkenden, aandeel laagopgeleiden, aandeel woningen < 4 kamers, <1970 en sociale huur, signalering van bekladding en vernieling, overlast burens, overlast andere groepen mensen, veiligheidsgevoel, waardering woning en buurt, verhuisgeneigdheid, geluidsoverlast, overlast verkeer en vervuiling, verkeersveiligheid.

ⁱⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Aandeel en mutatie van het aantal jongeren, opkomst bij verkiezingen, aandeel (langdurige) minima, aandeel eenoudergezinnen, jeugdwerkloosheid, aandeel niet-westerse allochtonen, gemiddelde Citoscore en sociale cohesie.

ⁱⁱⁱ Betekenis kleuren: De rode vakken wijken in negatieve zin meer dan een standaarddeviatie af van het stadsgemiddelde en de groene vakken in positieve zin.

Voor de stoplichtrapportage zijn de volgende indicatoren gebruikt:

Wonen: Het aandeel corporatiewoningen

Economie: Aantal banen per 1.000 inwoners

Werkloosheid: Aandeel Niet-werkende werkzoekenden per 1-1-2007

Welvaart: Aandeel minima jonger dan 65 jaar (2004)

Aandeel niet-westerse allochtonen per 1-1-2007

Basisonderwijs: Citoscore 2006 (buurtcijfers berekend op basis van het gemiddelde van de scholen in de buurt, stadsdeelcijfers op basis van alle in het stadsdeel wonende leerlingen)

Politieke interesse: Opkomst tweede kamer verkiezingen 2006

Objectieve Veiligheidsindex 2006

Jeugdoverlast en verloedering: Aandeel dat vaak verloederingskenmerken/jeugdoverlast signaleert (bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid 2006)

Sociale cohesie: Kengetal berekend op basis van de respons op vier stellingen uit de Monitor Leefbaarheid en

Veiligheid: De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks, In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om, Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid en Ik voel mij thuis bij de mensen in deze buurt.

Woonomgeving: Rapportcijfer woonomgeving 2005 (bron: Wonen in Amsterdam).